

Història de l'Antropologia I: dels Antecedents a Boas

Codi: 105764

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500256 Antropologia Social i Cultural	OB	2	1

Professor/a de contacte

Nom: Isidoro Ruiz Haro

Correu electrònic: isidoro.ruiz@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

Alguns materials de classe poden ser en castellà i/o anglès.

Prerequisits

No és necessari cap prerequisit per cursar aquesta assignatura. Ara bé, es recomana cursar-la abans de realitzar Història de l'Antropologia II

Objectius

Aquesta assignatura té com a propòsit traçar el desenvolupament històric de l'antropologia social i cultural des de la seva consolidació com a disciplina acadèmica a la segona meitat del segle XIX fins el final del període d'entreguerres europeu-nordamericà. El seu objectiu primordial és presentar un quadre de referència històric per a la comprensió de les primeres teories clàssiques de forma que l'alumne pugui situar amb coherència les lectures que es fan de forma dispersa i que són sistematitzades de formes molt diferents en la resta d'assignatures del Grau. En finalitzar el curs l'alumnat hauria de ser capaç de donar raó de:

a) Les característiques generals, teòriques i metodològiques de les diferents escoles o corrents que s'han succeït en aquest període de la història de l'antropologia;

b) Les tesis i desenvolupaments principals de cadascun dels autors/es considerats/des

Competències

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Aprehendre la diversitat cultural a través de l'etnografia i avaluar críticament els materials etnogràfics com a coneixement de contextos locals i com a proposta de models teòrics.
- Demostrar habilitats per treballar de manera autònoma o en equip per tal d'assolir els objectius planificats, en aquest cas en contextos multiculturals i interdisciplinaris.

- Demostrar que es coneix i es comprèn la història de la teoria antropològica i la gènesi dels seus conceptes bàsics.
- Fer servir les eines digitals i interpretar fonts documentals específiques de manera crítica.
- Fer treballs escrits o presentacions orals efectius i adaptats al registre adequat en diferents llengües.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Utilitzar el corpus etnogràfic i teòric de la disciplina amb capacitat d'anàlisi crítica i de síntesi.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament els principis, valors i procediments que regeixen l'exercici de la professió.
2. Analitzar les desigualtats per raó de sexe/gènere i els biaixos de gènere en l'àmbit de coneixement propi.
3. Avaluar críticament els materials etnogràfics com a proposta de models teòrics.
4. Comunicar fent un ús no sexista ni discriminatori del llenguatge.
5. Establir la connexió històrica entre el coneixement etnogràfic i el desenvolupament teòric.
6. Explicar aspectes de la història de la ciència utilitzant la terminologia pròpia de la disciplina.
7. Explicar el codi deontològic, explícit o implícit, de l'àmbit de coneixement propi.
8. Exposar els conceptes propis de la història de la ciència.
9. Expressar les idees amb un vocabulari específic adequat a la disciplina.
10. Fer un ús ètic de la informació, sobretot quan té caràcter personal.
11. Identificar els desenvolupaments disciplinaris recents i la vinculació de la teoria antropològica amb les disciplines socials afins en el seu desenvolupament històric i en les tendències interdisciplinàries actuals.
12. Identificar els elements clau de la tradició cultural occidental a partir del segle XIX fins a l'actualitat.
13. Identificar i aplegar críticament la bibliografia bàsica que ha conformat el camp d'estudi.
14. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
15. Identificar les principals desigualtats i discriminacions per raó de sexe/gènere presents a la societat.
16. Identificar les teories sobre l'espècie humana en la seva relació amb la producció de la societat i la cultura.
17. Integrar de manera holística els desenvolupaments dels camps clàssics de l'antropologia.
18. Planificar la feina de manera efectiva individualment o en grup per a la consecució dels objectius plantejats.
19. Proposar projectes i accions que estiguin d'acord amb els principis de responsabilitat ètica i de respecte pels drets humans i els drets fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
20. Proposar projectes i accions que incorporin la perspectiva de gènere.
21. Reconèixer i interpretar les principals orientacions teòriques al llarg de la història de la disciplina des del segle XIX fins a l'actualitat.
22. Treballar en equip respectant les diverses opinions.
23. Utilitzar els conceptes bàsics de la teoria antropològica.
24. Valorar com els estereotips i els rols de gènere incideixen en l'exercici professional.
25. Valorar l'impacte de les dificultats, els prejudicis i les discriminacions que poden incloure les accions o projectes, a curt o llarg termini, en relació amb determinades persones o col·lectius.
26. Valorar la fiabilitat de les fonts, seleccionar dades rellevants i contrastar la informació.

Continguts

BLOC TEMÀTIC I. PANORÀMICA GENERAL: ELEMENTS CLAU DE L'ANTROPOLOGIA COM A CIÈNCIA DES DE MITJANS DEL S. XIX FINS A L'ACTUALITAT

1. Quina història de quina antropologia?. Quins mirades per explicar quina Història de l'Antropologia?
2. Els grans debats de l'Antropologia durant el s.XX
3. Antropologia i Colonialisme. Antropologies centrals i perifèriques.

BLOC TEMÀTIC II. PRECEDENTS I ANTECEDENTS DE L'ANTROPOLOGIA. LA REFLEXIÓ SOBRE L'ALTERITAT ABANS DEL S. XIX

1. La reflexió sobre l'alteritat a l'Antiguitat greco-romana i a l'Edat Mitjana.
2. L'impacte del "descobriment" d'Amèrica i els inicis de l'expansionisme colonial europeu (s. XV - XVII)
3. Els antecedents immediats: La Il·lustració (s. XVIII)

BLOC TEMÀTIC III. L'EVOLUCIONISME CULTURAL I EL DIFUSIONISME (S. XIX)

1. L'emergència de l'antropologia acadèmica en la segona meitat del s. XIX: Influències clau més enllà de l'herència il·lustrada: C. Darwin i H. Spencer; K. Marx.
2. Aspectes de teoria i mètode de l'orientació evolucionista.
3. "Juristes" i "Antropòlegs": els llegats de L. H. Morgan i E. B. Tylor
4. Aspectes de teoria i mètode de l'orientació difusionista. Les variants nacionals del difusionisme.
5. Difusió cultural i aculturació.

BLOC TEMÀTIC IV. EL NAIXEMENT DE L'*ETHNOLOGIE* A FRANÇA

1. El desenvolupament històric de l'*ethnologie* i l'antropologia social a França.
2. L'escola sociològica francesa: Emile Durkheim i Marcel Mauss, del "*fet social*" a la "*regla de la reciprocitat*"
3. Les missions etnogràfiques a l'Àfrica Subsahariana.
4. Levy-Bruhl i A. Van Gennep: de la *mentalitat primitiva* a l'estructura dels *ritus de pas*.

BLOC TEMÀTIC V. EL SORGIMENT DE L'ANTROPOLOGIA SOCIAL BRITÀNICA: ELS FUNCIONALISMES DE MALINOWSKI I RADCLIFFE-BROWN

1. El sorgiment i desenvolupament històric de l'antropologia social a Gran Bretanya.
2. Aspectes de teoria i mètode de les orientacions funcionalistes: l'escola funcionalista de B. Malinowski i el funcionalisme-estructural de A. R. Radcliffe-Brown
3. Etnografia i Treball de camp

BLOC TEMÀTIC VI. EL PARTICULARISME HISTÒRIC I L'ANTROPOLOGIA CULTURAL NORD-AMERICANA: L'ESCOLA DE CULTURA I PERSONALITAT

1. El desenvolupament històric de l'antropologia cultural als Estats Units.
2. Particularisme històric i relativisme cultural: el llegat de Franz Boas
3. L'escola de Cultura i Personalitat. Influències i fases. Les aportacions de Margaret Mead i de R. F. Benedict i A. Kardiner

Metodologia

A. Classes teòriques i pràctiques dirigides pel professorat: Classes magistrals amb suport de TIC i seminaris de debat en gran grup i discussió de textos.

B. Cerca de documentació, lectura de textos, redacció de treballs.

C. Estudi: Realització d'esquemes, mapes conceptuals i resums.

D. Tutories: Atenció personalitzada a l'estudiant al despatx o a l'aula. L'horari i lloc d'atenció a l'alumnat serà proporcionat el primer dia de classe i estarà penjat a l'Aula moodle.

MATERIAL DOCENT

Per poder seguir el ritme docent del curs, cal que els alumnes realitzin un seguit de lectures obligatòries que s'indiquen a l'inici de l'assignatura.

La bibliografia general recollida en aquesta Guia Docent ofereix manuals que s'espera que els estudiants utilitzin per a complementar el temari més enllà del que s'explica a l'aula. Durant el transcurs de les sessions presencials pot ser que es recomani altra literatura complementària.

DINÀMICA DE TREBALL

El curs es compon de 6 blocs temàtics. Cada bloc temàtic pot anar acompanyat d'una o varies lectures obligatòries (capítol de llibre o article) que seran la base per a la discussió a classe al final de cada bloc temàtic. Les lectures obligatòries complementen els apunts i també serà material a tenir en compte per als treballs d'avaluació. Es pot demanar algun treball individual o grupal sobre un llibre sencer o monografia ubicada en algun dels temes, que serà indicada pel professor/a o bé a escollir per l'alumnat d'entre un llistat. Les lectures obligatòries dels comentaris i el calendari de lliurament dels treballs i l'examen es donaran el primer dia a classe i a l'aula moodle.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals	30	1,2	5, 6, 8, 11, 12, 16, 17, 21, 23
Seminaris	10	0,4	3, 5, 6, 8, 11, 12, 16, 21, 23
Tipus: Supervisades			
Tutories individuals i en grup	5	0,2	3, 5, 6, 8, 11, 12, 16, 21, 23
Tipus: Autònomes			
Elaboració de treballs	30	1,2	3, 5, 6, 8, 11, 12, 16, 21, 23
Estudi i treball personal	40	1,6	3, 5, 6, 8, 11, 12, 16, 17, 21, 23
Lectures obligatòries	10	0,4	5, 6, 8, 11, 12, 16, 21, 23

Avaluació

L'avaluació de la assignatura s'entén com un procés continu i progressiu, que s'estén durant tot el període lectiu i es desenvolupa a partir de la realització de diferents activitats d'avaluació:

Mòdul de treballs (30% de la nota final):

Treball en grup o individual a realitzar a partir d'una proposta feta professorat. Les pautes per a la realització del treball i la rúbrica d'avaluació es donaran durant els primers dies de classe.

Mòdul de participació (20% de la nota final): aquest mòdul no és recuperable.

Es faran diverses lectures obligatòries de textos dels autors treballats a classe que seran discutits col·lectivament (a l'aula o bé a través del forum del campus virtual). L'avaluació tindrà en compte no només la quantitat de debats als quals s'ha participat, sinó la qualitat de la intervenció i si s'ha fet el dia previst pel debat. Les evidències sobre la participació seran les aportacions escrites derivades de les activitats realitzades.

Mòdul de proves escrites (50% de la nota final):

Es faran dos exàmens (25% cada un) sobre el temari treballat a classe i les lectures obligatòries.

Per considerar superada l'assignatura cal obtenir una nota final mínima de 5. La nota final serà el resultat de la suma de les notes ponderades de cada mòdul segons el seu percentatge de la nota final.

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professorat informarà l'alumnat (a l'aula i via Campus Virtual) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

Al principi de curs es lliurarà el cronograma amb les dates de lliurament del treball, discussions de les lectures obligatòries i realització dels exàmens. Les dates, però, poden estar subjectes a canvis derivats del desenvolupament del curs. També es lliurarà el llistat de les lectures obligatòries, que estaran disponibles en format PDF al Campus Virtual.

AVALUACIÓ EN CAS DE NO-PRESENCIALITAT:

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professorat vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

CRITERIS D'AVALUACIÓ:

L'absència o lliurament fora de termini de les activitats d'avaluació, sense una causa degudament justificada i acreditada, significa que aquella activitat no serà avaluada. No s'acceptaran evidències d'avaluació que no s'ajustin als estàndards de format de les pautes i rúbriques de realització dels treballs.

SOBRE PLAGI EN ELS TREBALLS I/O CÒPIA EN ELS EXAMENS:

S'aplicarà la normativa vigent : Article 116. Resultats de l'avaluació (Article modificat per Acord de Consell de Govern de 19 de març de 2015):

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

QUALIFICACIÓ DE "NO AVALUABLE"

L'estudiant rebrà la qualificació de No avaluable sempre que no hagi realitzat els dos examens i/o no hagi presentat el treball en grup, excepte per causes justificades i degudament acreditades. En tot cas, l'estudiant rebrà la qualificació de "No avaluable" sempre que no hagi lliurat més del 30% de les activitats d'avaluació.

CRITERIS DE RECUPERACIÓ

× El procés d'avaluació contempla sistemes de recuperació. Podrà optar a recuperació l'alumnat suspès que compleixi els criteris per ser avaluable (és a dir, que hagi fet els dos examens i lliurat el treball en grup) però no hagi assolit la nota mínima per superar l'assignatura.

× Per participar al procés de recuperació el professor/a pot exigir a l'estudiant haver obtingut una qualificació mínima final, que no pot superar en cap cas el 3,5.

× Poden quedar excloses del procés de recuperació (amb el vistiplau de la coordinació d'estudis i del centre) aquelles activitats que el professor/a consideri que no són recuperables, per exemple: presentacions orals, treballs en grup, tasques relacionades amb l'activitat docent diària.

El mòdul de participació no és recuperable.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-----	-------	------	--------------------------

Lliurament de comentaris i discussió de textos	20%	10	0,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 24, 25, 26
Lliurament de treballs en grup	30%	10	0,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26
Proves escrites	50%	5	0,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 21, 23, 24, 25

Bibliografia

- ADAMS, William Y. (1998). *The Philosophical Roots of Anthropology*. Stanford University: CSLI Publications.
- AZCONA, Jesús (1987). *Para comprender la antropología*, Estella, Verbo Divino, (vol. 1, "La historia"; vol. 2, "La cultura").
- BARNARD, Alan & SPENCER, Jonathan (1996 [2002]). *Encyclopedia of social and Cultural Anthropology*, London: Routledge.
- BARTH, Fredrik et alt. (2012). *Una disciplina, cuatro caminos. Antropología británica, alemana, francesa y estadounidense*. Buenos Aires: Prometeo Libros.
- BONTE, Pierre & IZARD, Michael (1996). *Diccionario de Etnología y Antropología*, Madrid: Akal.
- BOHANNAN, Paul y GLAZER, Mark (1992). *Antropología. Lecturas*, Barcelona: McGraw Hill Interamericana.
- CARO BAROJA, Julio (1991). *Los fundamentos del pensamiento antropológico moderno*, Madrid: CSIC.
- DARNELL, Regna (comp.) (1974). *Readings in the History of Anthropology*, New York: Harper & Row Publishers,
- DESCOLA, Ph. et alt. (1988). *Les idées de l'anthropologie*, París: A. Colin.
- DUCHET, Michele (1976). *Introducción. Antropología e historia en el Siglo de las Luces*. México: Siglo XXI Editores.
- ENCICLOPEDIA INTERNACIONAL DE LAS CIENCIAS SOCIALES, dirigida por David L. Sills [Ed. Española, director Vicente Cervera Tomás], Madrid: Aguilar, 1974-1977.
- ERIKSEN, Thomas Hylland & NIELSEN, Finn Sivert (2001). *A history of Anthropology*. London: Pluto Press.
- EVANS-PRITCHARD, E.E. (1987). *Historia del pensamiento antropológico*, Madrid: Cátedra.
- HARRIS, Marvin (1983 [1968]). *El desarrollo de la teoría antropológica*, Madrid: Siglo XXI.
- KAHN, J.S. (ed.) (1975). *El concepto de cultura: textos fundamenta-les*, Barcelona: Anagrama.
- KILANI, Mondher (1996). *Introduction à l'anthropologie*, Paris: Editions Payot.
- KUPER, Adam (1988). *The Invention of Primitive Society. Transformations of an Illusion*, New York: Routledge,
- KUPER, Adam J. (1996). *Ortodoxia y tabú. Apuntes críticos sobre la teoría antropológica*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona.
- LECLERCQ, George (1973). *Antropología y colonialismo*. Madrid: Alberto Corazón Editor.
- LLOBERA, J.R. (1975). *La antropología como ciencia*, Barcelona, Anagrama (especialmente, Llobera, J.R.: "Postscriptum: algunas tesis provisionales sobre la naturaleza de la antropología", pág. 373-287)
- LOMBARD, J. (1972). *L'anthropologie britannique contemporaine*, París: P.U.F.

- LOMBARD, J. (1997). Introducción a la etnología, Madrid: Alianza editorial.
- LOWIE, R.H. (1946). Historia de la etnología, México: F.C.E.
- MARZAL, M. (2016 [1996]). Historia de la Antropología. Volúmenes II ([Antropología Cultural](#)) y III ([Antropología Social](#)), Quito: Ediciones Abya-Yala
- MAUSS, Marcel (1971). Sociología y Antropología. Madrid: Editorial Tecnos.
- MERCIER, P. (1995). Historia de la antropología, Madrid: Península.
- PALERM, A. (1974). Historia de la etnología: los precursores, México, Instituto Nacional de Antropología e Historia.
- PALERM, A. (1976). Historia de la etnología: los evolucionistas México, Instituto Nacional de Antropología e Historia.
- PALERM, A. (1977). Historia de la etnología: Tylor y los profesionales británicos, México, Instituto Nacional de Antropología e Historia.
- ROSSI, I. y O'HIGGINS, E. (1981). Teorías de la cultura y métodos antropológicos, Barcelona: Anagrama.
- STOCKING, G. W. (1982). Race, Culture and Evolution. Essays in the History of Anthropology, Chicago: University of Chicago Press.
- STOCKING, G. W. (1982). Introduction to A Franz Boas Reader. The Shaping of American Anthropology, 1883-1911, Chicago: University of Chicago Press.
- STOCKING, G. W. (ed.) (1985). Observers observed. Essays on Ethnographic Fieldwork [History of Anthropology (I)], Madison: University of Wisconsin Press.
- STOCKING, G. W. (ed.) (1985). Objects and Others. Essays on Museums and Material Culture [History of Anthropology (III)], Madison, University of Wisconsin Press.
- STOCKING, G. W. (ed.) (1986). Malinowski, Rivers, Benedict and Others. Essays on Culture and Personality [History of Anthropology (IV)], Madison: University of Wisconsin Press.
- STOCKING, G. W. (1987). Victorian Anthropology, New York: The Free Press
- STOCKING, G. W. (1987). The Progress of Civilization in the Enlightenment. En Victorian Anthropology. Nueva York: The Free Press.
- STOCKING, G. W. (1987). The Science of Progress in France. En Victorian Anthropology. Nueva York: The Free Press.
- STOCKING, G. W. (1999). After Tylor. British Social Anthropology, 1888-1951, London: The Athlone Press.
- VALDÉS, María (1998). El pensamiento antropológico de Lewis H. Morgan. Bellaterra : UAB, Publicacions d'Antropologia Cultural.
- VALDÉS, María (2006). El pensamiento antropológico de Franz Boas. Bellaterra : UAB, Publicacions d'Antropologia Cultural.
- ZEITLIN, Irving (1982). El iluminismo: sus fundamentos filosóficos. En: Ideología y teoría sociológica (pp. 13-20). Buenos Aires: Amorrortu.

Programari

AULA MOODLE AL CAMPUS VIRTUAL